

УДК 327.82

Ірина Іваннікова

ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ США І КРАЇН ЄС ПРОТИ РОСІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ УРЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КРИЗИ 2014 р.

Україна завжди входила у сферу життєво-важливих інтересів Російської Федерації. У 2014 р. анексія нею українського Криму та підтримка диверсійно-підривної діяльності терористичних угруповань на Сході України викликали всебічний осуд міжнародного співтовариства. Важливо відзначити, що агресія Росії проти України, яка становить серйозний виклик усій системі європейської безпеки, актуалізували дослідження економічних санкцій як інструменту впливу на країни, воєнне стримування котрих загрожує перерости у світову війну із застосуванням зброї масового враження. Вибір США та державами-членами ЄС економічних санкцій для стримування агресії Російської Федерації проти України й деескалації української кризи у цілому переконливо засвідчує доцільність проведення всебічного дослідження даного механізму міжнародно-політичного впливу.

Тож, у зв'язку із неприхованою агресією РФ проти України до Росії з боку країн Заходу було висунуто низку вимог, зокрема: дотримуватися норм міжнародного права й існуючих міжнародних зобов'язань, у тому числі у рамках Будапештського меморандуму 1994 р., припинити втручання у внутрішні справи України та перейти до вирішення всіх спірних питань з Україною через політичний діалог – зокрема, у рамках так званої контактної групи з питань України [1]. Російське керівництво відмовилося визнавати легітимність нової влади України, яка, на його думку, прийшла шляхом неконституційного збройного перевороту, та не володіє загальнонаціональним мандатом, а тому РФ відмовилася розглядати її як рівноправного учасника зовнішньополітичного діалогу [2]. Відповіддю на таку політику РФ стало введення західними державами економічних санкцій проти Москви.

Санкції виступають моделлю пропорційної відповіді міжнародного співтовариства на загрозу, вплив якої на кожного окремого учасника світової політики необов'язково є

рівновеликим [3, с.52]. Через значну кількість учасників та обов'язковий характер, багатосторонні санкції дуже важко обійти, а також уникнути відповідальності за їх порушення, оскільки вони можуть застосовуватись не лише окремими країнами, а й у рамках впливових міжнародних організацій (ЄС), які вимагають від своїх держав-членів суворого дотримання вимог санкційних режимів під загрозою застосування відповідних заходів покарання проти їх порушників [4, с.18]. Спочатку країни Заходу призупинили співпрацю у військовій сфері та їх санкції мали винятково політичний характер: відміна двосторонніх переговорів і планування конференцій (призупинення підготовки до проведення саміту «вісімки» у Сочі), заборона на в'їзд окремим особам. Що ж стосується економічних санкцій, то країни диференційовано підійшли до цього питання, відповідно до залежності від РФ. Сьогодні в умовах процесів глобалізації та поглиблення взаємозалежності національних економік це стандартний, але далеко неоднозначний інструмент зовнішньої політики, він полягає в обмеженні експорту, імпорту, інвестицій відносно країни – об'єкта санкцій, заборону на фінансові операції [5, с.17].

На даний момент українсько-російські відносини не врегульовані, а з початком сепаратистських виступів, які переросли у пряме військове протистояння між українською владою та терористичними організаціями, підтримуваних Росією у частині східної та південної України, обсяг санкцій збільшився. До США та країн Європейського Союзу приєдналися Канада, Японія, Норвегія, Швейцарія й ін. Варто визначити дієвість санкцій, проаналізувати вже існуючі наслідки як для країн – суб'єктів санкцій, так і для Росії, а також окреслити можливий подальший розвиток подій. Доцільність проведення аналізу окресленої проблематики в Україні зумовлюється невеликою кількістю робіт з даної теми, серед яких фундаментальністю та глибиною розкриття теоретичних аспектів

тематики відрізняються праці Ю.О. Седляр [3], С.О. Романенка [4], Пахіля В.О. [5]. Російська наукова література представлена роботами В.Л. Іноземцева [6], В.Г. Мезеніна та В.В. Кудряшової [7], І.Г. Шепелева [8], зарубіжна – Н. Шенкана [9], Т. Малмлева. Отже, вибір проблеми дослідження не викликає сумнівів.

Економічні санкції, спрямовані проти Росії, мають різне коріння, структуру, механізми та цілі. Відмінною особливістю даних санкцій є їх точкова спрямованість, тобто обмеження накладаються не на державу у цілому, як на єдиний гео економічний суб'єкт, а на окремих резидентів країни: комерційні структури та фізичні особи. Напередодні референдуму в Криму США та Європа домовилися про триступеневу систему різноманітних дій у вигляді погроз, санкцій, осуду на адресу Росії:

1 етап – (6 березня) призупинення переговорного процесу щодо угод про партнерство, проведення зустрічі «G8», а також під санкції підпадала група можновладців;

2 етап – (березень – липень) 17 березня міністри закордонних справ країн-членів ЄС прийняли рішення перейти до нового етапу санкцій і ввели обмеження у вигляді протесту на в'їзд і заморожування активів для 21 російського та кримського чиновників. Таким чином, список російських чиновників, які підпадають під санкції у зв'язку із захоплення Криму, досяг 33 осіб. Цього ж дня санкції проти семи представників Росії, Януковича та Медведчука ввели США [10].

17 липня санкції проти РФ розширила Європейська рада. Список санкцій включає низку осіб і російських компаній, які надавали підтримку порушенню територіальної цілісності та суверенітету України.

Ввечері 17 липня був збитий Боїнг-777 біля Донецька, що стало причиною посиленню санкцій з боку ЄС. Під санкції підпали так звані «Луганська народна республіка», «Донецька народна республіка», «Федеративна держава Новоросія», «Міжнародний союз громадських об'єднань», радикальна воєнізована організація «Соболь», «Міліція самозахисту Луганська гвардія», «Армія Південного Сходу», «Народне ополчення Донбасу», батальйон «Восток» [11].

3 етап – (липень-грудень) 16 липня санкції ухвалив уряд США щодо ключових секторів російської економіки. У санкційному списку опинилися компанії російського ОПК, у число яких потрапили корпорація «Алмаз-Антей» і концерн «Калашников», «Іжмаш», «Базальт», «Уралвагонзавод», концерн «Радіоелектронні технології» (КРЕТ) та «Сузір'я», Конструкторське бюро приладобудування і НВО машинобудування, «Новатек», «Роснефть», ВЕБ і «Газпромбанк». «Газпромбанку» і ВЕБ санкції забороняють отримувати американські кредити більше ніж на 90 днів [12].

25 липня США відмовилися підтримувати проекти Світового банку в Росії.

29 липня послы країн-членів ЄС під час засідання у Брюсселі прийняли рішення про введення третього рівня санкцій проти Російської Федерації. Санкції стосуються енергетичного та фінансового секторів, продукції військового та подвійного призначення. Також заборонено випуск держбанками євробондів і випуск акцій на користь європейських власників [13].

30 липня Міністерство фінансів США вводить обмеження на експорт товарів і технологій для російських нафтових проєктів [14].

12 вересня згідно нових санкцій, ЄС заборонив організацію боргового фінансування для трьох російських паливно-енергетичних компаній – «Роснефти», «Транснефти», «Газпромнефти». ЄС також обмежив позики для Ощадбанку, ВТБ, Газпромбанку, ВЕБ і Россельхозбанка, а також увів заборону на організацію боргового фінансування для трьох найбільших російських оборонних концернів – «Уралвагонзавода», «Оборонпрома» й Об'єднаної авіабудівної корпорації. У списку санкцій Євросоюзу опинились та інші оборонні концерни [12].

3 жовтня офіційно вступило в силу рішення США позбавити РФ торгових пільг, передбачених американською Глобальною системою преференцій [15].

21 жовтня Міністерство торгівлі США попередило Росію про скасування торговельної угоди 15-річної давності, яка передбачала безмитний імпорт російської сталі [16].

18 грудня Барак Обама підписав одногослобно прийнятий Сенатом і Конгресом США закон про статус України як союзника США поза НАТО, нові санкції проти РФ і поставки Україні зброї [17]. У цей же день додаткові санкції у вигляді заборони на інвестиції, надання послуг, у тому числі в галузі туризму і торгівлі з Кримом і Севастополем ввела Рада ЄС [18].

Залежно від фінансових та інших проблем, одні країни виступають за посилення санкцій, інші – ставляться до цього з певним скептицизмом. ЄС, захищаючи свої інтереси в Україні, ввів досить слабкі санкції на відміну від США, які є ініціаторами. Причину цього вбачають у залежності країн ЄС від російського експорту й імпорту. Майже половина російського експорту припадає на країни ЄС (292 млрд. дол. на рік). ЄС постачає своїх товарів до Росії на 169 млрд. дол. [8, с.5]. Європарламент закликав владу ЄС припинити будівництво «Південного потоку», підконтрольного «Газпрому» і спрямованого в обхід України, а також переглянути і, можливо, припинити дію всіх угод з Росією. Відмова від російського газу обійдеться Європі у 215 млрд. дол. І хоча США обіцяють постачати газ в Європу, але потрібно враховувати фактор часу. У перспективі до 2020 року США зможуть постачати 40 млрд. куб. м., що менше 10% нинішнього річного споживання ЄС [7, с.5].

Якщо проаналізувати галузеву структуру санкцій проти РФ, то можна виявити, що економічні санкції спрямовані проти ключових галузей російської економіки: нафтової, газової, атомної та військової промисловості, а також проти російського банківського капіталу.

Світовий ринок нафти і нафтовидобутку у більшості своїй контролюється американськими та британськими транснаціональними компаніями: ExxonMobil, Shell, BP, Chevron, ConocoPhillips. З 2007 року в США зростають обсяги внутрішнього нафтовидобутку: з 8316 тис. барелів нафти на добу в 2006 р. до 12304 тис. барелів у 2014 році, зростання обсягів видобутку склало 48% [19]. Відповідно, необхідність в імпорті нафти знизилася, а другий найбільший споживач нафти у світі – Європейський Союз, який на 90% залежить від імпорту

нафту. Американські та британські компанії готові задовольняти такі потреби Європи, але нашоувхуються на зростаючу експансію російських нафтових компаній, які вже забезпечують $\frac{1}{3}$ поставок нафти до Європи. Саме тому економічні санкції Заходу проти РФ стосуються нафтових компаній, їх дочірніх підприємств і допоміжних компаній галузі, встановлюють заборону на експорт до Росії технологій нафтовидобутку та нафтопереробки, скасовують спільні проекти у нафтовій сфері й інвестування перспективних проектів.

Щодо газової промисловості, то США також вбачають у Росії конкурента. Газпром займається розробкою газових родовищ не лише у РФ, а ще й у Лівії, Узбекистані, Киргизії, Казахстані, Індії, В'єтнамі, Венесуелі, Ірані, Нігерії. Тож російська компанія виходить на міжнародний рівень. На даний момент США мають труднощі з поставками сланцевого газу в Європу, оскільки це потребує значних коштів і часу для обладнання портового господарства, створення танкерного флоту і т.д. Вартість сланцевого газу набагато дорожче, порівняно з російським трубопровідним газом, тому санкції у цій сфері менш жорсткі.

Світова фінансова криза дозволила Росії, завдяки валютним резервам і капіталізації банків, здійснити експансію на зовнішні фінансові ринки та закріпитися з метою підтримки російських компаній за кордоном. У 2010 році у США був прийнятий закон про оподаткування іноземних рахунків (FATCA – Foreign Account Tax Compliance Act). З 1 липня 2014 року настала фінальна фаза введення закону – тепер неамериканські банки зобов'язуються надавати всю необхідну інформацію про своїх клієнтів, які підпадають під визначення «платник податків США» у податкову службу США [7, с.4]. Введення санкцій проти російських банків розширить інструментарій для витіснення російських компаній із зовнішніх ринків, і насамперед – європейського. Таким чином, вектори санкцій Заходу у банківській сфері: замороження російських фінансових активів фізичних та юридичних осіб, відключення російських банківських структур від міжнародних платіжних систем, обмеження доступу до інвестиційних проектів, обме-

ження доступу до зовнішніх кредитів та ін.

Аналіз санкцій показує, що вони спрямовані на обмеження присутності російських державних і недержавних компаній у різних сегментах світового, а особливо європейського ринку, на частку якого припадає половина зовнішньоторговельного обороту РФ [8, с.7]. Саме тому серед науковців існує думка про те, що громадянська війна в Україні виступає зручним формальним приводом до дії, встановлення гегемонії, підштовхуючи до введення санкцій інших країн [7; 8; 20].

Санкції, введені зараз Заходом проти Росії, надзвичайно серйозні. З моменту розпаду біполярності ніколи ще світ не діяв проти якої-небудь країни настільки солідарно. Особливо небезпечним є те, що ці санкції застосовані до економіки, за останні роки деградованої у сфері сучасного індустріального виробництва. І якщо зараз і можна говорити про імпортозаміщення у сільському господарстві, харчовій і легкій промисловості, деяких галузях машинобудування, то в електроніці та засобах мобільного зв'язку, у складному технологічному обладнанні та фармацевтиці (тобто як раз там, де залежність від імпорту становить 70-100%) про це і мови не йде. А значить, підсумком санкцій може стане загасання тих позитивних імпульсів, які виникали у російській економіці останнім часом. При збереженні або розширенні поточних санкцій, можна очікувати зменшення частки російських компаній на ринку Європи.

Зі свого боку, РФ відповідає на санкції Заходу дзеркальними, прямими або непрямими діями у сфері політики й економіки. Значний внутрішній і зовнішній борг Росії, неможливість доступу до джерел зовнішніх запозичень і падіння цін на нафту призвели до обвалу російського рубля: рубль подешевшав з 34,37 за 1\$ до 65,56 наприкінці 2014 року [21]. А у «Газпромі», «Газпромнафті» та інших структурах обговорюється питання переходу з доларів на євро при розрахунках за експортними операціями, а також активне використання рубля у розрахунках за кордоном [7, с.8].

7 серпня РФ ввела повну заборону на постачання яловичини, свинини, овочів і фруктів, м'яса птиці, риби, сирів, молока та мо-

лочних продуктів з країн ЄС, США, Австралії, Канади та Королівства Норвегія – країн, які ввели проти неї санкції [22]. 15 серпня Росія обмежила держзакупівлі товарів легкої промисловості, у тому числі одягу та тканин, з ЄС та США [23]. Прийняті рішення спрямовані на підтримку виробників товарів легкої промисловості держав – членів Митного союзу в умовах членства Росії у СОТ. А західний журналіст Н. Шенкан вважає, що для РФ це є чудовим часом для переорієнтації. Закриття західних кордонів для європейських та американських товарів може дозволити Росії виконати «judo flip»: повернути Західну блокаду на свою користь, використовуючи зближення з державами пострадянського простору і навіть залучати нових партнерів, таких як Туреччина [9]. Безліч країн на російській периферії вже давно боролися за те, щоб поглибити свою присутність на російському ринку, який тепер широко відкритий для них. Зі свого боку, таджицька влада заявила, що вони у п'ять разів збільшать постачання овочів і фруктів до РФ. У Киргизстані заступник міністра сільського господарства пішов ще далі, передбачаючи зростання експорту від 13,5 до 200 тонн на рік. Вірменія, Азербайджан і навіть самодостатній Узбекистан також зголосилися розширювати свій експорт, щоб компенсувати будь-який дефіцит у Росії після заборони Західної продукції.

Важливо визнати, що економічні санкції відбиваються також і на країні, яка їх ініціює. За попередніми розрахунками у 2014 році, через введення санкцій втрати самих країн ЄС будуть не більше 0,4% свого ВВП (ВВП країн ЄС: \$17335420 млн.). Втрати США (ВВП США: \$16800000 млн.) через введення санкцій виявляться істотно меншими – через слабку залежність американської економіки від Росії [24].

«Принаймні у найближчі три-чотири роки скасування санкцій чекати не доводиться. В умовах, коли український уряд напевно спробує військовим чином вирішити проблему Донбасу, Москва відповідь на це новими військовими операціями, санкції будуть ще більше посилені», – наголошує відомий російський вчений Л. Іноземцев [6, с.13]. Тому Росії доведеться звикати жити у нових умовах, так як ввести обмеження про-

стіше, ніж їх зняти.

Отже, використання економічних санкцій в умовах глобалізації світової торгівлі – це свідомо не вигідна стратегія для обох сторін. При введенні обмежувальних заходів зовнішньоекономічна діяльність держави у будь-якому випадку не буде повністю заблокована, а тимчасові прогалини в економіці досить швидко заповнять альтернативні ринки та компанії.

Дії країн Заходу у спробі протидіяти подальшій агресії РФ проти України шляхом застосування секторальних санкцій мають помірну ефективність і, певною мірою, «діють на руку» пропагованій російським керівництвом антизахідній риториці. На даний момент Росія відчуває погіршення економічної обстановки через стрімке зниження цін на енергоресурси, продаж яких становить значну частину в доходах бюджету, зниження курсу рубля, що може призвести до збільшення інфляції та зменшення рівня доходу населення. Але Росія використовує власні резерви та не змінює свого агресивного курсу щодо України.

Тож, незалежно від того, чи досягнуть економічні санкції поставленої мети – ефективного стримування агресії Росії, світова економіка може постраждати від економічної та геополітичної конфронтації між РФ і ЄС/США. Тож, у світовому співтоваристві важливо продовжувати працювати над вирішенням української кризи, припинення війни на Сході України через переговорний процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Обама и Меркель предложили создать контактную группу для налаживания диалога Украины и РФ [Електронний ресурс] // ТАСС: информационное агентство России [офіційна сторінка]. – 2014. – 8 березня. – Режим доступу: <http://itar-tass.com/mezhdunarodnaya-panorama/1030123>
2. Россия и Китай не признают украинскую власть [Електронний ресурс] Хроника. Инфо [офіційна сторінка]. – 2014. – 3 березня. – Режим доступу: <http://hronika.info/mir/16167-rossiya-i-kitay-ne-priznayut-ukrainskuyu-vlast.html>
3. Седляр Ю.О. Економічні санкції як інструмент зовнішньої політики США / Ю.О. Седляр // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер.: Політологія. – 2011. – Т.162, Вип.150. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdupol_2011_162_150_12.pdf
4. Романенко С.О. Проблема санкцій у зовнішній політиці США (1990-2000 pp.): Автореф. дис....

к.політ.н.: 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / Київський національний університет імені Тараса Шевченка / Сергій Олександрович Романенко. – К., 2001. – 21 с.

5. Пахіль В.О. Проблема санкцій в діяльності ООН: дис... к.політ.н.: 23.00.04 «Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку» / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин / Володимир Олександрович Пахіль. – К., 2000. – 198 с.

6. Иноземцев В.Л. Осторожно, двери закрываются, следующая санкция... / В.Л. Иноземцев // Бизнес-Журнал. – 2014. – № 12 (225). – С.12-13.

7. Мезенин В.Г. Цена присоединения Крыма / В.Г. Мезенин, В.В. Кудряшова // Вестник Екатеринбургского Института. – 2014. – № 2(26). – С.3-11.

8. Шепелев И.Г. Анализ санкций против России, определение возможного их влияния на развитие отечественного оборонно-промышленного комплекса и промышленности в целом / И.Г. Шепелев // Экономика, управление и инвестиции. – 2014. – № 2 (4). – 17 с.

9. Schenkan N. Band of Outsiders. How Sanctions Will Strengthen Putin's Regional Clout/ N. Schenkan // Foreign Affairs. – 2014. – Aug. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.foreignaffairs.com/articles/141941/nate-schenkan/band-of-outsiders>

10. ЄС оприлюднив список громадян Росії та України, які потрапили під санкції [Електронний ресурс] // Українська правда [офіційна сторінка]. – 2014. – 21 січня. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/03/17/7019337/?att=empt=1>

11. Council implementing regulation (EU) No 810/2014 [Електронний ресурс] // The Council Of The European Union [Офіційна сторінка Ради ЄС]. – Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.221.01.0001.01.ENG

12. Обама затвердив нові санкції проти Росії [Електронний ресурс] // УНІАН. Економіка [офіційна сторінка]. – 2014. – 17 липня. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/940526-obama-zatverdiv-novi-sanktsiji-proti-rosiji.html>

13. ЄС запровадив санкції третього рівня проти Росії [Електронний ресурс] // Українська правда [офіційна сторінка]. – 2014. – 21 січня. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2014/07/29/7033366/>

14. США вводять обмеження на експорт технологій для російського нафтопрому [Електронний ресурс] // 5 канал [офіційна сторінка]. – 2014. – 30 липня. – Режим доступу: <http://www.5.ua/svit/ssha-vvodiat-obmezhenia-na-eksport-tekhnologii-dlia-rosiiskoho-naftopromu-9651.html>

15. Обама офіційно лишив Росію всіх торговельних преференцій [Електронний ресурс] // Цензор.Нет [офіційна сторінка]. – 2014. – 4 жовтня. – Режим доступу: http://censor.net.ua/news/305549/obama_ofitsialno_lichil_rossiyu_vseh_torgovyh_preferentsiyi

16. США опять ужесточают санкции против России [Електронний ресурс] // Re:public beta [офіційна сторінка]. – 2014. – 21 жовтня. – Режим доступу:

<http://republic.com.ua/article/34473-SShA-opYat-ujestochaYut-sankcii-protiv-Rossii.html>

17. Обама підписав закон про статус України як союзника США вне НАТО, нових санкціях против РФ и поставках оружия в Украину [Електронний ресурс] Newzz.in.ua [офіційна сторінка]. – 2014. – 18 грудня. – Режим доступу: <http://newzz.in.ua/mir/1148914724-obama-podpisal-zakon-o-statuse-ukrainy-kak-soyuznika-ssha-vne-natopovyh-sankciyah-protiv-rf-i-postavkah-oruzhiya-v-ukrainu.html>

18. ЄС запровадив додаткові санкції на інвестицію, послуги і торгівлю з Кримом і Севастополем [Електронний ресурс] Інтерфакс-Україна: інформаційне агентство [офіційна сторінка]. – 2014. – 18 грудня. – Режим доступу: <http://ua.interfax.com.ua/news/political/240579.html>

19. Analysis & Projections [Електронний ресурс] // U.S. Energy Information Administration [Офіційна сторінка Energy Information Administration]. – Режим доступу: <http://www.eia.gov/analysis/>

20. Экономические санкции против России [РФ]: причины, анализ, списки, последствия [Електронний ресурс] // «Мировая рыночная экономика». – 2014. –

Режим доступу: http://weic.info/ekonomicheskie_stati/ekonomicheskie_san_kcii_protiv_rossii_rf_prichiny_analiz_spiski_posledstviia

21. Динамика курса USD ЦБ РФ, руб. [Електронний ресурс] // Яндекс Новини [Офіційна сторінка Яндекса]. – Режим доступу: <http://news.yandex.ru/quotes/1.html>

22. РФ заборонила постачання м'яса, овочів, риби і молочки з країн, які ввели санкції [Електронний ресурс] УНІАН. Економіка [офіційна сторінка]. – 2014. – 7 серпня. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/agro/948474-rf-zaboronila-postachannya-myasa-ovochiv-ribi-i-molochki-z-krajinyaki-vveli-sanktsiji.html>

23. Россия ограничила госзакупки из ЕС и США [Електронний ресурс] Вести. Экономика [офіційна сторінка]. – 2014. – 15 серпня. – Режим доступу: <http://www.vestifinance.ru/articles/45890>

24. У Империи истерика [Електронний ресурс] Re:public Beta [офіційна сторінка]. – 2014. – 1 серпня. – Режим доступу: <http://republic.com.ua/article/33100-U-Imperii-isterika.html>

Іваннікова Ірина *Економічні санкції США і країн ЄС проти Росії як інструмент урегулювання української кризи 2014 р.*

У статті проаналізовано джерела української кризи 2014 р., яка була спровокована збройною агресією Росії проти України, анексією нею українського Криму. У свою чергу, країни Заходу змушені були реагувати на так звану неоголошену гібридну війну РФ з Україною, яка кинула виклик системі європейської безпеки, порушивши територіальну цілісність нашої держави. Економічні санкції було обрано центральним механізмом стримування Росії й інструментом деескалації української кризи. У рамках такого політичного порядку денного проаналізовано особливості застосування антиросійських санкцій з боку США і країн Європейського Союзу, прогнозовано можливості використання РФ контрстратегії задля зменшення негативного ефективу від дії санкційних заходів.

Ключові слова: економічні санкції, гібридна війна, агресія Росії проти України, анексія Криму, світовий ринок нафти, імпортозаміщення, переорієнтація

Иванникова Ирина *Экономические санкции США и стран ЕС против России как инструмент урегулирования украинского кризиса 2014 г.*

В статье проанализированы источники украинского кризиса 2014, который был спровоцирован вооруженной агрессией России против Украины, аннексией им украинского Крыма. В свою очередь, страны Запада вынуждены были реагировать на так называемую необъявленную гибридную войну РФ с Украиной, которая бросила вызов системе европейской безопасности, нарушив территориальную целостность нашего государства. Экономические санкции были избраны центральным механизмом сдерживания России и инструментом деэскалации украинского кризиса. В рамках такой политической повестки дня проанализированы особенности применения антиросийских санкций со стороны США и стран Европейского Союза, прогнозируемо возможности использования РФ контрстратегии для уменьшения негативного эффективную от действия санкционных мер.

Ключевые слова: экономические санкции, гибридная война, агрессия России против Украины, аннексия Крыма, мировой рынок нефти, импортозамещение, переориентация

Ivannikova Iryna *US AND EU Economic Sanctions against Russia as a settlement instrument of Ukrainian Crisis 2014*

The article analyzes the sources of the Ukrainian crisis in 2014, which was triggered by armed Russian aggression against Ukraine, Ukrainian Crimea annexation. In turn, the West had to respond to so-called hybrid un-

declared war Russia against Ukraine, who challenged the system of European security, violating the territorial integrity of our country. Economic sanctions were chosen as the central mechanism of deterrence and de-escalation tool of Ukrainian crisis. As part of the political agenda it is analyzed the features of the application of anti-Russian sanctions by the US and the European Union, predicted the possibility of using RF counterstrategy to reduce the negative action of sanction effective measures.

Keywords: *economic sanctions, hybrid war, Russian aggression against Ukraine, the annexation of the Crimea, the global oil market, import, reorientation*

Рецензенти:

Тодоров І.Я., д.і.н., професор

Тригуб О.П., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 25.12.2014 р.